
Het ligt in onze bedoeling geleidelijk een reeks documentaire fiches aan te leggen over specifieke Gentse onderwerpen : personen, gebouwen, kunstwerken, instellingen,...

Periodisch zal aan onze leden een thema opgegeven worden. Zij die willen meewerken aan de uitbouw van ons project maken de inlichtingen die zij over het gestelde thema weten over aan ons secretariaat. Daarna wordt, eventueel tijdens een werkvergadering, een fiche opgemaakt die beknopt en methodisch het essentiële weergeeft van de binnengekomen inlichtingen. Uiteraard zijn die fiches te beschouwen als informatie die steeds kan gecorrigeerd en aangevuld worden. Als eerste twee thema's hadden we destijds, toen de Heemkundige Kring "GENT" nog een commissie was van de Koninklijke Bond der Oostvlaamse Volkskundigen, opgegeven : Charles Van Hulthem en het huis " De Lintworm ". Over de Lintworm kregen we geen inlichtingen !! De inzendingen over Van Hulthem waren weinig talrijk maar goed. We vermelden hier graag Mevr. A. Soenen die ons een uitgebreide tekst liet geworden. De fiche over Charles Van Hulthem laten we hierna, bij wijze van proef, volgen. Graag hadden we de mening van onze leden hierover vernomen. Als volgend thema geven we op: KARELKE WAERI. Alle inlichtingen over deze Gentse volkszanger worden ingewacht op ons secretariaat (Rabotstraat, 10) voor 1 maart a.s.

H.C.

CHARLES VAN HULTHEM

Veelzijdige Gentse figuur: politicus, kunstminnaar, plantenliefhebber, organisator, mecenas en vooral bibliofiel.

Geboren te Gent op 17 april 1764. Overleden aan een beroerte in zijn huis in de Volderstraat op 16 december 1832. Begraven op 19 december.

Was de jongste van een patriciërsgezin van negen kinderen. Zoon van Joseph, François en Isabelle, Rose, Hubertine Vander Beke. De Van Hulthem's waren in 1659 door Filips IV in de adelstand verheven.

Hij verliest zijn vader als hij vijf jaar oud is. Zijn moeder zal voor zijn opvoeding zorgen.

Hij is negen jaar oud als hij zijn eerste boek koopt:

" Inleydinge tot de algemeene Teykenkonst " van Wilhelmus Goerce.

Het is ook reeds op deze jeudige leeftijd dat hij tekenen gaat studeren in het atelier van Pieter Norbert Van Reysschoot.

Wanneer wij chronologisch zijn levensloop nagaan kunnen we hier en daar als volgt enkele referentiepunten aanstippen :

1775 : begint zijn humaniora in het College der Augustijnen

1781 : op het ogenblik dat hij naar de Rhetorica zou overgaan, verplaatst zijn moeder hem naar het Theresiaans College waarvan het programma bestreden wordt door de Kerk

1782 : hij gaat naar Rijsel om er handel te leren en blijft er vijftien maanden

1785 : hij bezoekt Holland. Begint zijn studies aan de Leuvense Universiteit. Hij volgt er cursussen in recht, natuurkunde en scheikunde

1788 : behaalt er zijn diploma van " Bachelier en Droit ". Te Gent begint hij zijn bibliotheek aan te leggen

1789 : wordt benoemd tot gemeenteraadslid

Gedurende de Brabantse Omwenteling is hij een overtuigd Vonckist.

1791 : hij wordt belast met het complimenteren van Marie-Christine en Albert van Saksen-Teschen.

Gaat naar Reims waar hij zijn licentie behaalt in " beyde de Rechten ".

1792 : wordt op 30 mei directeur benoemd van de Academie. Hij organiseert de eerste tentoonstelling van werken van levende schilders.

1793 : wordt benoemd tot Schepen van de Keure.

1794 : wordt als dusdanig op 26 oktober door de Franse bezetters aangehouden, samen met 49 andere notabelen, en naar Amiens gebracht omdat de Stad een oorlogsbelasting weigerde te betalen. Na enkele maanden geïnterneerd te zijn geweest, wordt hij naar Parijs gestuurd.

1796 : sticht de Openbare Bibliotheken en dat wat later het Museum voor Schone Kunsten zal worden

1797 : wordt op 12 april verkozen tot " Député du Département de L'Escaut au Conseil des Cinq-Cents " te Parijs. Hij neemt deel aan de sessies van deze Conseil tijdens de drie jaar dat hij bestaat.

Het is op zijn aandringen dat er een plantentuin ingericht wordt in de hovingen van de gewezen Baudeloo-abdij.

Sticht op 3 mei de bibliotheek van de " Ecole Central " met als basisverzameling de verbeurdverklaarde boeken van de afgeschafte instellingen van het Oud Regime. Deze bibliotheek

werd van het begin af ondergebracht in de gewezen abdij van Baudeloo en zou later uitgroeien tot de Universiteitsbibliotheek.

Was jurylid van de " Ecole Centrale ".

1800 : hij reorganiseert de bibliotheek en stelt ze open voor het publiek. Hij geeft een cursus van bibliografie.

1802 : wordt lid van het " Tribunat " en blijft dit tot de afschaffing ervan in 1807. Deze functie verplichtte hem een groot deel van het jaar door te brengen te Parijs. Daar onderhield hij goede betrekkingen met M. Thouin, Directeur van de " Jardin des Plantes ".

1803 : wordt door Napoleon onderscheiden met de ster van het " Légion d'Honneur ".

1809 : wordt benoemd tot rector van de Academie en de School voor Recht te Brussel. Hij neemt deze functies waar tot in 1813.

1810 : hij vestigt zich te Brussel op de hoek van de "rue Royale" en de "rue de la Montagne du Parc".

1815 : Is een enthousiast voorstander van de Unie met Holland. Hij is lid van verschillende Hollandse geleerde genootschappen.

1816 : Hij wordt voorzitter van de "Maatschappij voor Landbouw en Plantkunde" en blijft dit tot aan zijn overlijden in 1832.

Op 25 januari ontvangt hij "La Croix du Lion Belgique".

1821 : wordt lid van de Tweede Kamer van de Staten-Generaal in Den Haag.

1823 : wordt curator aan de Universiteit te Gent.

1830 : Gedurende de Septemberdagen wordt zijn huis te Brussel bezet door de patriotten die zijn boeken en handschriften gebruiken om zich te verschansen tegen de Hollandse soldaten. Vele boeken worden doorschoten, handschriften gebruikt om geweerlopen te kuisen en zijn unieke collectie penningen gaat verloren. Dit is een zware slag voor hem. Wat er van zijn verzameling overblijft laat hij overbrengen naar Gent waar hij terug komt wonen, deze keer in de Volderstraat.

Vroeger had hij gewoond " aen het Sluyzeke". De wegwijzers uit die tijd vermelden nu eens " Sluyseken N° 162" dan weer " Lange Steenstraat N° 162". Wij nemen dus aan dat hij zal gewoond hebben op de hoek van het Sluizeken en de Lange Steenstraat.

Men heeft Van Hulthem wel eens verweten dat hij een politieke opportunist was die nogal gemakkelijk met de politieke wind meedraaide. Wij menen dat deze beschuldiging niet gerechtvaardigd is en dat hij vooral iemand is geweest die getracht heeft, bij de steeds veranderende politieke conjuncturen, er voor zijn stad- en landgenoten het maximum uit te halen.

Vergeeten wij ook niet dat de man gedurende zijn leven elf regimes meegemaakt heeft. Nogal moeilijk in die omstandigheden om niet door de een of de andere als een collaborateur beschouwd te worden.

Wij denken dat Gent er zonder Van Hulthem nu anders zou uitgezien hebben. Hij kon immers beletten dat de kapel van de gewezen Baudeloo-abdij afgebroken werd. Later was het dank zij hem dat Napoleon de Plantentuin in de Baudeloohof niet liet omvormen tot een oefenterrein voor het leger. Ook de kerk van de St-Pietersabdij kon door hem gered worden. Niettegenstaande zijn politieke rol zal Van Hulthem toch vooral bekend blijven als DE BIBLIOFIEL. Zijn leidmotief was : " De onwetendheid bestrijden, de kennis doen toenemen." Hij las zeer veel maar publiceerde zéér weinig. Deze ervaren bibliofiel liet na zijn dood 65.000 volumes en vele handschriften na. Voisin zou er twee jaar overdoen om de inventaris op te maken van zijn boekenbezit. Van 1820 tot 1830 gaf Van Hulthem jaarlijks niet minder dan 7 à 8.000 goudfranken uit alleen voor het inbinden van zijn boeken. Hij had zulk een passie voor zijn boeken dat hij, uit vrees dat ze zouden beschadigd worden, niet wilde dat er vuur gemaakt werd in zijn huis, zelfs niet gedurende de strengste winters.

Na zijn dood werd zijn verzameling aangekocht door de Belgische Regering.

Van Hulthem was vrijgezel. Zijn knecht Joseph Delforge diende hem trouw gedurende 28 jaar tot aan zijn overlijden.

De iconografie van Charles Van Hulthem is vrij uitgebreid.

Een grafmonument van de hand van R. Parmentier werd in 1839 geplaatst in de Augustijnenkerk. Het werd bekostigd door openbare intekening van erkentelijke Gentenaars.

De Stad liet een laagrelief uitvoeren door Guillaume Geefs.

Afgezien van het portret van Van Hulthem op een schilderij van Joseph Odevaere, bestaat er nog een posthuum portret geschilderd door Charles Picqué.

Er bestaat ook nog een medaille en een buste uitgevoerd door Julien Leclercq, bewaard in de Gentse Universiteitsbibliotheek.

De bibliografie over Van Hulthem is zo uitgebreid dat het niet mogelijk is ze hier aan te halen. Wel willen wij de catalogus vermelden die in 1964 uitgegeven werd door de Albertina Bibliotheek te Brussel ter gelegenheid van de tentoonstelling " Van Hulthem " die daar en ook in de Universiteitsbibliotheek te Gent in dat jaar doorging. Deze catalogus bevat onder andere een zeer uitgebreide bibliografie.